

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Paulus in Rome (2)

“En vandaar kwamen de broeders... ons tegemoet tot Appiusmarkt, en de drie tabernen, welke Paulus zien- de, dankte hij God en greep moed”

Handelingen 28:15 (ged.)

Een God-lovende Paulus op een markt. Dat heeft terstond uw aandacht. Neen - niet in een kerk, niet in een of ander gebouw. In het openbaar; op publiek terrein! Merkwaardig, niet-waar? Laten we verder en nader zien.

't Was voor Paulus in Putéoli rijk geweest. De ontmoeting met de broeders was daar zielsverkwikkend. Op weg naar Rome kreeg Paulus nog een blijde verrassing. Zijn God maakte het voor hem bijzonder wel. 't Was zo'n 50, 60 km van Rome af. Op de markt van Appius langs de bekende Via Appia en bij de Drie Herbergen, een soort weg-restaurant. Daar stond een deel van de gemeente te Rome Paulus op te wachten. U kunt denken aan een nieuw benoemde burgemeester, die door de bevolking van een plaats feestelijk wordt binnengehaald.

Eens had Paulus vanuit Corinthe zijn brief naar Rome gezonden. Die ving aan met de woorden: "Paulus, een dienstknecht van Jezus Christus, een geroepen apostel, afgezonderd tot het Evangelie van God". Het adres van die brief was: "Allen, die te Rome zijt, geliefden Gods, en geroepen heiligen". Aan het begin ervan schrijft Paulus: "Doch ik wil niet, dat u onbekend zijt, broeders, dat ik menigmaal voorgenomen heb, tot u te komen en ben tot nog toe verhinderd geweest".

Wat een feest is het voor de broeders te Rome. Eindelijk is het zo ver. Wat hebben ze uitgezien om de dienstknecht van de Heere Jezus te ontmoeten. Hij die geschreven had over de rechtvaar-

diging door het geloof. Neen - niet uit de werken der wet, alleen door het geloof, alleen door Jezus Christus, door het offer dat Hij plaatsbekledend had gebracht op Golgotha. Voor die ontmoeting hadden de broeders te Rome zelfs een tocht van meer dan 50 km over. Met de benenwagen was dat toch zo'n 10 uur gaans!

O daar op de Appiusmarkt hebben ze gezien de gezant van Jezus Christus in een keten. Paulus als een boef geboeid. Ik denk dat ze nauwelijks acht hebben gegeven op die banden. De geestelijke banden waren het sterkst. Daardoor viel al het andere weg en werd bijkomstig. De vreugde voerde de boventoon. 't Was feest dat zij hun geliefde dienaar des Woords mochten ontmoeten. Voor Paulus waren die banden wel realiteit. Hij zal voor de keizer geleid worden, en hoe zal dat uitpakken? Op de Appiusmarkt wordt Paulus door de komst van de broeder bemoedigd.

Daar gaat hij God danken voor deze ontmoeting. Loven staat er eigenlijk. Daar midden op de Appiusmarkt looft hij God. Op die markt was het altijd druk. Voorbijgangers zullen stil zijn blijven staan. Eén met een groep mensen om zich heen die God, een onbekende God voor de Romeinen, staat te loven. Paulus beleeft de ontmoeting met de broeders als gave van God. Daarom maakt hij God groot. God krijgt de eer. Hem wordt de dank toegebracht. Hebt u gisteren of eergisteren nog broeders ontmoet? Was die ontmoeting een zaak om God te loven? Broederbanden, geestelijke banden, ze zijn er of ze zijn er niet. O we zijn blij als we familieleden of goede bekenden mogen ontmoeten. Echter - als kinderen van de Heere elkaar mogen ontmoeten, is die blijdschap groter en die-

per. Immers - ze zijn leden van het ene lichaam waarvan Jezus Christus het Hoofd is. Ze zijn door het geloof verbonden aan Hem en daardoor ook aan elkaar. Dan spreekt de Bijbel over het eensgeestes-zijn. Ze delen in hetzelfde wonder, in dezelfde Geest, in dezelfde genade. Ze delen in de volheid van Jezus Christus, in Zijn gerechtigheid en heiligheid, in de verzoening door Zijn voldoening, in de vrede die alle verstand te boven gaat. Door herscheping en herstelling krijgen ze weer lief. 't Was: geneigd God en de naaste te haten. Door de Heilige Geest is er geloof, hoop en liefde. Het meest van die drie is de liefde.

'k Erken dat er vandaag veel splijtzwammen zijn. We kunnen de broederschap gaan inwisselen voor gelijkgezindheid en die gaan aanzien voor de broederschap. Dan zijn we het hier over en daarover met elkaar eens. Maar let wel - door zo'n ontmoeting ga ik God niet loven. Die streelt slechts mijn eigen gelijkheid, mijn eigen zienswijze.

Ik denk aan de zondag in de consistorie. Die dienaar des Woords staat ervoor. Hij moet verkondigen het Evangelie dat niet naar de mens is, dat weerstanden oproept. Maar het bloed zal van zijn hand geëist worden. Is het vreugde voor de dienaar des Woords daar in de consistorie? Geeft die ontmoeting stof om God te loven? Grijpt hij door die ontmoeting moed om straks de kansel op te gaan?

Volgende week Panddag te Kampen D.V. Wat zou het rijk zijn als de ontmoeting daar stof geeft om God te loven en we daar bemoedigd worden.

De ontmoeting met de Heere is het allerbelangrijkste en allernoodzakelijkste. Hij laat Zich in Christus Jezus ontmoeten. Dat is de zaligste ontmoeting. Door die ontmoeting beginnen we God te loven en straks eeuwig!

ds. v. Z

Van de administratie

Hartelijk dank voor de opgaven van 8 nieuwe abonnees. Van deze abonnees werden opgegeven door kerkenraden, die hun leden, die in het huwelijk treden, een jaarabonnement op ons blad gaven. We wekken kerkenraden op, die dit niet doen, hier alsnog toe over te gaan. Dat zou fijn zijn.

Ook dank voor de f 32,50 aan ontvangen giften.

We willen ook van deze plaats onze lezers opwekken, voor zover mogelijk, de ontmoetingsdag in Kampen te bezoeken, die D.V. zaterdag 20 september zal worden gehouden. We hopen dat we een gezegende dag met elkaar mogen hebben.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn. Telefoon: 0172-474202. Postbank: 704350.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk.
Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar: Ds. A. van Heteren, Voordijk 247, 2992 AL Barendrecht, telefoon 0180-613069.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 0172-474202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.

Advertenties f 0,60 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op geluidscassette en/of in braille, groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

Van de redactie

Inhoud

Ds. P. Roos schrijft een slotartikel over het kindschap. We willen hem hierbij hartelijk dank zeggen voor zijn medewerking aan ons blad. Ds. E. Hakvoort schrijft verder over de geestelijke verlaten. Ds. P. den Butter vervolgt zijn serie Bijbelstudies over de brief van Paulus aan de Filippijzen.

Ontmoetingsdag

D.V. zaterdag 20 september te Kampen in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente.

Aanvang 's morgens 10.30 uur.

Opening Ds. M.C. Tanis.

Spreker: Ds. K. Hoefnagel.

Aanvang 's middags 14.00 uur.

Sprekers: Ds. P. Roos,

Ds. B. de Rompf en Ds. A. v.d. Weerd.

We willen u hartelijk opwekken deze dag te bezoeken. Het Woord Gods staat centraal, daarnaast is er alle ruimte voor persoonlijke ontmoeting en gesprek. Voor kinderopas wordt gezorgd. Moge de Heere deze dag tot rijke zegen stellen.

Prof. Dr. T.M. Hofman

Woensdag 3 september 1997 werd in de Barnabaskerk te Apeldoorn een bijzondere dienst gehouden ter gelegenheid van de installatie en bevestiging

van Dr. T.M. Hofman tot hoogleraar aan de Theologische Universiteit van de Christelijke Gereformeerde Kerken. Bevestiger was Ds. J. Westerink, president-curator. De tekst voor de prediking was Efeziërs 3:18-19a "Opdat gij ten volle kondet begrijpen met al de heiligen, welke de breedte en lengte en diepte en hoogte zij, en bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat." Het trof ons wat gezegd mocht worden over de breedte, lengte, diepte en hoogte van de liefde van Christus.

Donderdag 4 september vond in hetzelfde kerkgebouw de inauguratie plaats van Prof. Dr. T.M. Hofman als hoogleraar Nieuwe Testament. De inaugurele oratie droeg als titel: "Doorgeven of opgeven?" Prof. Hofman koos duidelijk positie tegen hen die de feitelijkheid van de heilsfeiten ondergraven en hield naar Schrift en Belijdenis duidelijk vast aan de historiciteit en feitelijkheid van de heilsfeiten, met name de opstanding van Christus. We zijn dankbaar voor deze duidelijke positiekeuze en wensen Prof. Dr. Hofman van harte Gods zegen toe in de arbeid die hij heeft te verrichten. De Heere gedenke hem met zijn vrouw in al wat nodig is en stelle de arbeid die in Apeldoorn verricht mag worden tot zegen voor de kerken en tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

AvH.

De aanneming tot kinderen(3)

In een laatste artikel willen we nu stilstaan bij de bewustwording van het kindschap.

In de Redelijke Godsdienst (pag. 914) wekt Brakel op tot bewuste kennis van het kindschap der gelovigen. Hoe komt men daartoe? Hij somt allerlei tekenen op die zich in de mens kunnen voordoen, om tot bewustheid van het kindschap te komen. Hij noemt dan een gevoelig gezicht van de zonden en van de verdoemelijke staat, een hartelijke begeerte naar verzoening met God en naar de staat van het kindschap, liefde tot en vrees voor God, een bestendige strijd tegen de zonde, het toevlucht nemen tot Christus. Hij werkt dat nader uit.

Verder wijst hij erop, dat men vanuit het beeld Gods en vanuit het wezen van een kind daartoe zou kunnen besluiten.

Hetgeen Brakel hier schrijft, zal bij velen bekend overkomen. Ook de

Dordtsche Leerregels geven deze weg aan, zij het inzake een ander onderwerp (zekerheid der verkiezing, I, 12). We treffen hierin de sluitrede aan. Men zou op grond van zijn bevinding of op grond van zijn werken kunnen concluderen tot het feit, dat men een kind van God is. Dat laatste vinden we ook in de Heid. Catechismus, antw. 86.

Toch staat dit niet los van iets anders. Zou men deze weg tot zekerheid isoleren van de enige grond in Christus, dan is dat niet zonder gevaar. Men dreigt op die manier de zekerheid te gronden op eigen gegevens binnen het hart. nee, bij getrouw zelfonderzoek vindt de ontdekte zondaar juist niet de gronden der zaligheid binnen in zich.

Daarom moet deze sluitrede ook steeds in een adem genoemd worden met het steunen op de beloften Gods, al mag men deze weg ook weer niet absoluut stellen zonder die van het zelfonderzoek.

Maar zou men nu aan een kind vragen of hij wel zeker weet dat die man zijn vader is, dan zou hij niet allereerst conclusies weergeven. Dat kind zou waarschijnlijk op die vraag antwoorden: dat is mijn vader, want ik zie hem elke dag en hij zorgt voor mij en hij heeft mij lief. Dat behoort er toch wel echt bij.

Deze gedachten vinden we naast elkaar in Romeinen 8:16, waar de apostel zegt: "Deze Geest getuigt met onze geest dat wij kinderen Gods zijn". Onze kanttekenaren geven mij aanleiding te schrijven zoals ik hierboven deed. Er is hier sprake van de Geest en de (menselijke) geest. Gods kind kan, vanuit zijn eigen geest, getuigen dat hij of zij een kind van God is: "Dat is, tesamen met onze geest, die ons ook mede getuigt, door de aanmerking der kentekenen van het kindschap Gods, die onze geest door Gods Geest in zichzelf bevindt; welke getuigenis, hoewel het niet altijd even krachtig is in de gelovigen, zo openbaart zij nochtans zich menigmaal in hun meeste vernedering en benauwdheid".

Er is een getuigenis van de eigen geest der kinderen Gods. Zij mogen met verwondering opmerken, hetgeen de Heere in hun leven heeft gedaan; ook hetgeen zij dagelijks in zichzelf waarnemen. Maar daar kan men nimmer onfeilbaar op bouwen. Het kan wel steunen, maar het is geen feitelijke grond. Velen kunnen zich ook wel in deze weg bedriegen. Daar waarschuwt de Heere Jezus ook voor. Men kan hebben gegeten en gedronken in de naam van Christus en zelfs vele krachtige tekenen gedaan hebben. Anderen zien soms in hun bekommring niets anders dan negatieve tekenen.

Hier nu is nodig de direkte inwerking van de Heilige Geest in het hart van Gods kinderen. Hij getuigt ook! Niet door een speciale hoorbare stem of een overreding van het gevoel, maar door de krachtige toepassing van het Woord in hun leven. Dat geeft een hoge mate van zekerheid en bewustheid. Ik maak nu tussen deze beide zaken geen nader onderscheid. Als u vanmorgen nog de Heere hebt ontmoet, werkelijk ontmoet in Zijn Woord, dan kunt u nu zeggen dat u zekerheid hebt. Dat is de mooiste bevestiging van het kindschap. Zoeken naar jaren geleden ontvangen weldaden kan de eigenlijke troost niet bieden. Deze ligt in de daadwerkelijke en dadelijke inkomst van Christus door Zijn Geest in het hart. Het is mede hoorbare stem dat Gods

kinderen mogen roepen: Abba, Vader. Door die Geest roepen zij dat. Roepen is nog sterker dan noemen, veel sterker dan hopen of fluisteren. Het geeft vastheid. Het doet de Vader kennen. Dan heeft men een thuiskomen, dan is er een licht, hoe klein ook, in de donkere winternacht.

Er is wel een moeilijkheid. Eveneens in Rom. 8 maakt Paulus onderscheid tussen de Geest der dienstbaarheid, wederom tot vreze en de Geest der aanneming tot kinderen. "Gij hebt niet ontvangen de Geest der dienstbaarheid..." (8:15). De Geest werkte in deze zin onder het Oude Verbond. Die dagen zijn thans voorbij. Nu werkt de Geest der aanneming, door Welke geroepen wordt: Abba, Vader. Er is thans een veel grotere mate van zekerheid.

Maar is dat zo? Leeft de kerk van thans in de grotere mate van zekerheid? Verkeren velen niet in de onzekerheid, in een gestalte van dienstbaarheid, tot vreze? Is dat ook niet te vinden bij Gods levende volk?

Paulus acht die dagen voorbij. Hoe kan hij dat zeggen? De praktijk lijkt geheel anders te zijn. Paulus stelt inderdaad dat het Oude Verbond in een vorm van dienstbaarheid verkeerde, terwijl het Nieuwe Verbond de kerk tot meerdere vastheid brengt (de Geest der aanneming). In de weg van die aanneming wordt veel vrees ervaren, aler men bewustheid heeft aangaande het kindschap. Maar heeft men het, dan blijft het altijd zo?

De oplossing ligt hierin, dat men ook, nadat men de vastheid der genade heeft gemaakt, toch nog weer kan terugvallen, zoals de Galaten, die betoverd leken te zijn. De onzekerheid van Gods Kerk hangt altijd samen met een geest van dienstbaarheid. Begonnen met de Geest, voleindigt men met het vlees. Er gaan valse gronden spelen. Hoe noodzakelijk is het dan om nader en opnieuw ontdekt te worden aan alles wat geen Christus is. Opdat we helder mogen leren weten dat er maar één weg is, namelijk de weg des geloofs, in Christus Jezus. De werken kunnen er weer tussen komen, het geloof kan weer een waardigheid gaan opeisen, en zo zijn er allerlei verzoeken betreffende dat bewust weten en dat echte zijn.

Gelukkig wie echt kan zeggen en roepen: Onze Vader. Dat kan alleen maar geleerd zijn door de Heere Jezus Christus. Bent u het, roep het dan uit! Geef de Heere de eer van het Vaderchap. Hij vraagt: "Ben ik dan een vader, waar is mijn vreze?" (Mal. 1:6). Dat slaat op een onbekeerde bondeling, maar het kan ook betrokken worden op Gods Kerk. Zijn we echt kinderen? Eren we Heere als een kind, in oprechte gehoorzaamheid en aanhankelijkheid? Het is alles werk van Gods Geest: God heeft "de Geest Zijns Zoons uitgezonden in uw harten, Die roept: Abba, Vader". Dat voert tot de hoogte van het geloof.

Ds. P. Roos.

De geestelijke verlatingen (3)

Nadat we een aantal inleidende opmerkingen gemaakt hebben en de vorige keer een vijftal onderscheidingen gemaakt hebben om de geestelijke verlatingen goed van andere begrippen en zaken te onderscheiden willen we dit keer zien wat de geestelijke verlatingen wezenlijk inhouden.

En allereerst moeten we dan zeggen, en het woord zegt het al, dat het een zaak is van het *geestelijke leven* der uitverkorenen. Opvallend is echter, dat Voetius onderscheid maakt tussen de geestelijke verlating, die de uitverkorenen voor hun bekering gevoelen, én die ze nu hun bekering gevoelen.

Hij schrijft hierover: "Omtrent de uitverkorenen geschiedt de goddelijke verlating óf voor de roeping óf na de roeping en de actuele dadelijke bekering". Als de Heere Zijn uitverkorenen voor hun bekering verlaat, dan voelen

ze dat als een volkomen verlating. Toch houdt de Heere ze altijd op een of andere manier vast, al is het als het ware aan een zijden draadje ook al ervaren ze dat niet.

In navolging van Voetius willen we ons echter beperken tot de geestelijke verlatingen van de uitverkorenen, die ze na de roeping en bekering ervaren. Hierover schrijft Voetius in zijn werk: "de verlatenheid der uitverkorenen na de roeping (...) bestaat in de zonde, in verzoeking, in uiterlijk kruis en wederwaardigheid, in troosteloosheid, in alleen lating of innerlijke ongevoeeligheid".

Wat is dit eigenlijk voor een verlating? Wilhelmus à Brakel zegt daarvan in zijn 'Redelijke godsdienst': "De geestelijke verlating is een langdurige inhouding en onttrekking van de gewone medewerking en invloeden des Heiligen Geestes in de wedergebore-

nen, tot verlichting, verzekering van Zijn gunst, vertroosting, kracht tegen zonden, tegen de aanvechting, en tot hulp in en uit lichamelijke wederwaardigheden, waardoor zij duister, zwak in het geloof, troosteloos worden, in zonden vallen, in de aanvechtingen onderliggen en in lichaaamlijk kruis smartelijk en droevig blijven".

En Voetius zegt: "Geestelijke verlating beschrijven wij aldus: zij is een innerlijk kruis of geestelijke smart en aanvechting, waardoor een mens, nu waarlijk tot God bekeerd zijnde, niet gevoelt de verheuging zijns harten in God en goddelijke dingen". Laten we ons tot deze definitie beperken.

Uit het woord 'geestelijke verlatingen' en uit de definitie van Voetius blijkt al duidelijk, dat we hier te doen hebben met een zaak uit het bevindelijke leven van Gods Kerk. Want verlaten kun je iemand alleen maar als je iemand kent, en als je bij elkaar bent geweest en gemeenschap geoeft hebt.

Welnu, zo is het ook geestelijk. In de staat der rechtheid waren er geen geestelijke verlatingen. Want in het Paradijs oefenden Adam en Eva de tere en rechte gemeenschap met de Heere. Daar hoorden ze de stem van de Heere God, wandelende in de hof, aan de wind des daags, zegt Genesis 3:8. Maar we zijn vrijwillig en moedwillig van God afgeweken en de vorst der duisternis te voet gevallen. Niet God heeft ons verlaten, maar wij hebben Hem verlaten en God op het hoogst misdaan.

En ook al heeft de Heere ons na de val niet met Zijn algemene genadewerkingen en lankmoedigheid verlaten, Hij heeft ons toen wel met Zijn bijzondere genadewerkingen verlaten. Daardoor kennen we van nature geen van allen God meer zaligmakend. Daarom kent een onbekeerde ook geen geestelijke verlating. Die kennen ze pas na hun bekering.

Het gaat om hen, die waarlijk tot God bekeerd zijn, zegt Voetius dan ook. W. à Brakel spreekt hier over de wedergeborenen. Het gaat hier dus om degenen, die niet vreemd zijn van Gods genade. Een onbekeerde kent geen geestelijke verlating. Alleen Gods volk kent de geestelijke verlatingen.

Want wat is dan het wezen van de geestelijke verlating? Duidelijk moge zijn, dat het hier niet gaat om een algehele verlating. "Maar hem, dien God eenmaal in Christus Jezus tot Zijn kind aangenomen heeft, en begenadigd met de zaligmakende gaven en genade, verlaat God nooit geheel", zegt

Hoornbeeck zo heel treffend in zijn werkje.

En hoe vaak getuigt de Schrift dat niet! Mozes mag in Zijn afscheidsrede van Gods volk getuigen: "De Heere nu is Degene, Die voor uw aangezicht gaat; Die zal met u zijn; Hij zal u niet begeven, noch u verlaten; vreest niet, en ontzet u niet".

In 1 Samuël 12:22 mag deze laatste richter getuigen: "Want de Heere zal Zijn volk niet verlaten, om Zijns groten naams wil; dewijl het de Heere liefd heeft ulieden Zich tot een volk te maken".

En, om niet meer te noemen, Nehemia getuigt in Nehemia 9:31: "Doch door Uw grote barmhartigheid hebt Gij ze niet vernield, noch hen verlaten, want Gij zijt een genadig en barmhartig God". Daarom verlaat God Zijn volk niet met een eeuwig durende en algehele verlating. Ook al zondigt dat volk nog zo veel en nog zo zwaar, de Heere komt altijd op Zijn werk terug. Want Hij zegt: "Want Ik zal u niet begeven, en Ik zal u niet verlaten".

Het moge wel duidelijk zijn, dat als de Heere in het leven van Zijn volk begonnen is, dat Hij dat dan ook voleindige zal. Hij is Degenen, Die trouwe houdt en eeuwig leeft, en Die daarom ook nooit laat varen hetgeen Zijn Goddelijke hand ooit begon.

En toch spreken we hier over de geestelijke verlatingen en moet het Sion Gods ondanks die belofte Gods aan hun ziel, dikwijls klagen: De Heere heeft mij begeven en de Heere heeft mij verlaten.

"Doch Sion zegt: De Heere heeft mij verlaten en de Heere heeft mij vergeten", zo horen we Gods Kerk in Jesaja 49:14 klagen over de geestelijke toestand, waarin zij zich op dat ogenblik bevindt.

En zo moet Jeremia spreken over de last des Heeren. We lezen in Jeremia 23:33: "Wat las? dat Ik ulieden verlaten zal, spreekt de Heere". In die beleving roept David in Psalm 38:11 uit: "Mijn hart keert om en om, mijn kracht heeft mij verlaten".

Maar wat verstaan we dan onder de geestelijke verlatingen? Spreekt de Schrift zich hier dan niet tegen? Zo lijkt dat er toch op, nietwaar? Wat wordt er nu met geestelijke verlatingen bedoeld?

Wel, het gaat daarin niet om een algehele verlating, maar om een gedeeltelijke verlating. Want de genadegift en de roeping Gods zijn onberouwelijk. We belijden toch de volharding der heiligen? Wat de Heere begint, dat

voleindigt Hij toch ook?

Daarom is de geestelijke verlating niet hetzelfde als verstoten. Immers, wanneer een jongen trouwt, dan verlaat hij het ouderlijk huis, maar hij verstoot het niet. Hij blijft liefde voor zijn ouderlijk huis voelen. Zijn hart blijft er toch naar trekken.

Welnu, zo is het ook geestelijk. In de geestelijke verlating verstoot de Heere Zijn volk niet, maar Hij verlaat ze voor een tijd. Bovendien verlaat Hij ze niet Zelf, maar Hij verlaat ze met Zijn werkingen.

Daarom zegt Voetius in zijn definitie van de verlating: "Zij is een innerlijk kruis of geestelijke smart en aanvechting waardoor een mens, nu waarlijk tot God bekeerd zijnde, *niet gevoelt* de verheuging zijns harten in God en goddelijke dingen".

De Heere doet Zijn werkingen door hen niet meer gevoelen. In Deuteronomium 31:17 lezen we wat het is. Daar zegt God van Zijn volk: "En Ik zal hen verlaten en Mijn aangezicht van hen verbergen".

Ziet u, dat zijn de geestelijke verlatingen. De Heere verbergt Zijn aangezicht. Hij verlaat ze met door Zijn gevoelige nabijheid in te trekken en door Zijn kennelijke nabijheid niet te doen ervaren. Het geloof gaat immers niet zonder gevoel. We zouden hier een heel excurs kunnen maken over de verhouding tussen het geloof en het gevoel. We doen het niet. Alleen dit willen we zeggen.

Er is wel degelijk een verhouding tussen geloof en gevoel. Geloof en gevoel zijn niet te scheiden, maar moeten wel van elkaar worden onderscheiden. Want het geloof rust niet op het gevoel, maar het gevoel rust op het geloof. Anders gezegd: Het gevoel is niet de grond van het geloof, maar het geloof is de grond van het gevoelsleven van Gods kinderen.

Immers, als het gevoel de grond gaat worden om te concluderen tot geloof en geestelijk leven, gaan we drijven op het gevoel en op grond daarvan allerlei conclusies aangaande het geloof trekken. Dan worden onze tranen, aandoeeningen en al wat dies meer zij de grond voor de zaligheid. Maar dan lopen we ook het grote gevaar onszelf te bedriegen voor de eeuwigheid.

Immers, er is niets zo bedriegelijk als het gevoel zonder het ware geloof.

Nee, het gevoel is geen grond voor het geloof, maar het geloof is de grond waarop het gevoel steunt. Het geloof steunt dus niet op het gevoel, maar het gevoel steunt op het geloof.

Het ware geloof laat zich immers beleven, bevinden en dat gaat gepaard met geestelijke gevoelens. Net als in het natuurlijke leven is het ook geestelijk zo, dat een dode geen gevoel heeft. Die is koud en hard en gevoelloos. Maar wat leeft, heeft gevoel.

Zo is het ook geestelijk. Als de Heere zaligmakend gaat werken door Zijn Woord en Geest, dan ga ik geestelijk gevoelen. Daarom kon David het door ontdekkende genade ook zeggen: "Want ik *gevoel* de grootheid van mijn kwaad. Mijn zonde zie 'k mij steeds voor ogen zweven. 'k Heb tegen U, ja U alleen misdreven; Uw wil en wet, hoe heilig, stout versmaad". En daarom kon hij ook smeken: "Verberg Uw oog van mijn bedreven kwaad, waardoor mijn ziel *gevoelt* de diepste wonden. Delg, delg toch uit mijn schuld en al mijn zonden en spreek mij vrij van mijne gruweldaad".

En in de diepergaande ontdekking en ontgronding wordt het geleerd: "Heere, ik *voel* mijn krachten wijken en bezwijken; haast U tot mijn hulp en red, red mij, Schutsheer, God der goden, troost in noden, grote Hoorder van 't gebed". Aan de andere kant wordt dan ook gevoeld als de Heere de liefde in het hart gaat uitstorten. De liefde tot God en Zijn dienst laten zich ervaren. Ook dat gaat niet buiten de mens om. In Psalm 119:49 zegt David hiervan: "Uw geboon, wier kracht ik staag *gevoel*, die 'k eeuwig zal met heil'ge eerbied achten". Daar zijn ook gevoelens van vreugde in God door Christus, van de vrede, maar ook van smart over de overgebleven zwakheid, die nog tegen onze wil in ons verdorven vlees is overgebleven.

Ziet u, het geloof gaat nooit buiten het gevoel om. Maar bij de geestelijke

verlating wordt dat alles niet meer ervaren en gevoeld. Dan onttrekt de Heere de werking van Zijn Geest in hun leven.

Dan verduisteren a.h.w. de geestelijke gevoelens. De zonde en schuld wordt dan niet meer gevoeld. De vreugde in God door Christus wordt niet meer gevoeld. Gods nabijheid wordt niet ervaren.

We zouden kunnen zeggen: in de geestelijke verlating verbergt een drieënig God Zich. God, de Vader verbergt Zijn aangezicht voor Zijn kinderen. Daarom klaagt David in Psalm 13:2: "Hoe lang, Heere, zult Gij mij steeds vergeten? Hoe lang zult Gij Uw aangezicht voor mij verbergen"?

God, de Zoon verbergt Zich. Daarom zegt de bruid in Hooglied 5:6: "Ik deed mijn Liefste open, maar mijn Liefste was geweken. Hij was doorgestaan; mijn ziel ging uit vanwege Zijn spreken". En God, de Heilige Geest houdt zijn werkingen in. Daarom roept Jeremia uit in Klaagliederen 1:16: "Om dezer dingen wille, ween ik; mijn oog, mijn oog vliedt af van water, omdat de Trooster, Die mijn ziel zou verkwikken, ver van mij is".

Ziet u, de geestelijke verlatingen betreffen dus niet het geloof als gave, maar het geloof in zijn beoefening. Ze betreffen niet het wezen des geloofs, maar het welwezen des geloofs, niet het geloof in zijn hebbelijkheid, maar in zijn dadelijkheid.

Maar dan blijven er nog wel een paar vragen over. Maar daarover hopen we een volgende keer D.V. te spreken, als mede iets te zeggen over hoe de belijdenis over de geestelijke verlatingen spreekt.

Ds. E. Hakvoort

een niet met name genoemde - de stokbewaarder. Zijn dat drie voorbeelden van waarachtige bekering? Ten aanzien van Lydia en de stokbewaarder kunnen we die vraag met zekerheid bevestigen beantwoorden. Maar die slavin? Zij is toch alleen maar van de boze geest die haar bezet had verlost? Zou het ook kunnen zijn dat zij daarnaast ook tot ware bekering is gekomen? Is dat het geval geweest, dan hebben we hier drie voorbeelden van de levensveranderende kracht van het Evangelie, openbaar komend in mensen die overigens heel wat van elkaar verschilden.

Ze behoorden tot een verschillend ras en een verschillend volk. Lydia was uit Azië - uit Filadelfia. De slavin was een Griekse. De stokbewaarder was een Romein. Er was ook groot verschil in maatschappelijke posities. Lydia zat in de handel; ze was een purperverkoopster. De slavin had eigenlijk helemaal geen positie; ze was het eigendom van anderen. De stokbewaarder was een functionaris in dienst van de Romeinse overheid.

Ook in godsdienstig opzicht was er groot verschil tussen deze drie. Lydia had zich min of meer aangesloten bij het Imonotheïsme van het Jodendom. De slavin diende de afgoden en was bezet door een pythonische geest, zoals dat heet. De stokbewaarder was een vereerder van de keizer in Rome. Er waren dus grote verschillen, die in die tijd best zwaar gewogen hebben. Maar die verschillen maken niets uit als God gaat werken. Dan breekt Hij heen door alles wat scheiding maakt. Dan is afkomst en positie en zelfs godsdienstige achtergrond van geen betekenis meer. Dan wordt waar wat Gal. 3:28 zegt, namelijk dat er geen onderscheid meer is tussen man en vrouw, Jood of heiden, vrije of slaaf. Dan brengt de Geest van God zondaars van allerlei soort tot geloof in Christus. En Paulus mocht in Filippi zien dat het Evangelie waarlijk een kracht Gods tot zaligheid is voor een ieder die gelooft.

Góds werk

Ja, door de krachtige werking van de Geest van God droeg het Evangelie in Filippi rijke vrucht. In het leven van Lydia werd dat zichtbaar, toen de Heere haar hart opende. Zoals de Heere Jezus indertijd de dove oren van een doofstomme opende (Mark. 7:34), zo opende Hij nu het hart van Lydia. Die oren waren gesloten; potdicht. Zo was ook Lydia's hart gesloten. Ze had

Paulus en de Filippenzen (2)

Tussen Paulus en de gemeente van Filippi bestond een sterke band. Hoe die band was ontstaan vertelt ons Hand. 16. Daar wordt ons allereerst getoond, dat de Heilige Geest op een soevereine wijze ervoor zorgde dat Gods Woord in Filippi kwam. De Heere wilde dat Zijn Woord daar verkondigd zou worden en Hij het is immers die beschikt over het waar en het wanneer van de arbeid van Zijn knechten.

Vrucht op het Woord

Dat was het eerste element, waar we

op moeten letten. Het tweede is, dat het Evangelie door een machtige werking van Gods Geest in Filippi rijke vrucht heeft gedragen. Nadat Paulus aanvankelijk niet veel kon utruchten, heeft de Heere hem gelegenheid gegeven het Woord uit te dragen. Met grote nauwkeurigheid stelt Lukas ons van een en ander op de hoogte.

Hij geeft drie voorbeelden waaruit de kracht van het Woord blijkt. Allereerst het voorbeeld van Lydia. Vervolgens dat van de slavin met de waarzeggende geest - een meisje waarvan we de naam niet weten. Tenslotte dat van nog

zich wel aangesloten bij de Joodse religie, maar dat zei nog niets van haar hart. Dat was nog altijd dicht. Daar kon alleen een goddelijk wonder verandering in aanbrengen. Ondanks alle voorbereidende werk, wat de Heere al in haar leven gedaan had, moest het beslissende nog gebeuren. En dat gebeurde!

Ook bij die slavin moest het een werk van God zijn, wilde er echt verandering komen. Alleen door de Naam van de Heere Jezus ging de boze geest uit haar. Ze was wel op de hoogte van de boodschap die Paulus bracht, maar onder invloed van de demon spotte ze daarmee. En alleen God kon daar een eind aan maken. Dat dééd Hij! En zij was bevrijd van deze bezetenheid.

Bij de stokbewaarder was het ook de Heere, die het anders maakte. De man was volkomen onverschillig. Hij had Gods dienstknechten in de gevangenis, maar hij deed niets om naar hen te luisteren. Integendeel! Toen ze aan hem overgeleverd waren had hij hen zonder enig medegevoel in de binnenste kerker opgesloten, met hun voeten in de stok. Hijzelf ging rustig slapen. Hij had er geen erg in, dat hij op de rand van de hel lag. Totaal onbezorgd was hij. En God moest wel krasse maatregelen gebruiken. Een aardbeving! En toen ook nog het wonder, dat de gevangenen geen van allen ontsnapt waren, hoewel alle deuren open stonden en alle ketenen losgeraakt waren. Wie hield hen dan tegen zodat ze niet konden ontvluchten? En toen de stokbewaarder geen raad meer wist klonk hem het Evangelie in de oren en kwam deze man tot bekering en geloof. Mede ook door wat Paulus later in die nacht nog tot hem en de zijnen sprak.

Zo werkte de Geest in al deze gevallen heel krachtig met het Evangelie en dat Woord droeg vrucht. Op verschillende wijzen werkte Hij, bij de een zachtjes en bijna ongemerkt, zoals bij Lydia. Bij de ander met een groot geweld, zoals bij de stokbewaarder. Maar de uitwerking was dezelfde. Ze kregen allen gemeenschap aan het Evangelie, zoals Paulus het later in zijn brief aan de Filippenzen zal noemen (Fil. 1:5).

Toen is het begonnen tussen Paulus en de Filippenzen. Paulus was het middel, waardoor het Woord van God tot hen kwam. Het bevrijdende Woord. Nee, Paulus was niet meer dan een middel. De Heere deed het werk, het eigenlijke werk. Paulus' taak was alleen maar de verkondiging van het Evangelie. Paulus' taak was dat hij

met het Woord moest ingaan op de diepste noden van die mensen. Hij mocht niet komen met een aangepast Evangelie. Niet met een boodschap die goed paste bij de cultuur van Filippi. Maar met het Evangelie van Jezus Christus.

Meer had de apostel ook niet. Verder stond hij met lege handen. Dat maakte hem zo afhankelijk en dat hield hem ook afhankelijk. Denk nog maar even aan die dagen, dat hij eigenlijk niets kon doen; de dagen toen ze werkloos waren en moesten wachten op de opening die God alleen kon geven. Toen beleefde Paulus wat hij in Corinthe ook zou beleven: hij was daar met zwakheid en vrees en veel beving (1 Cor. 2:3).

Ook deze dingen zijn het waard om verder over te mediteren. Wat kunnen wij eigenlijk? In de dienst des Heeren? In het preken en catechiseren? Wat kunnen wij eigenlijk in de opvoeding van onze kinderen? Wat kunnen wij eigenlijk in het winnen van anderen voor de dienst des Heeren? God moet het werk doen. Maar - kijk maar in Filippi - Hij doet het werk ook. Hij deed het toen, vrijmachtig en genadig. zou Hij het nu ook niet doen? Ja, Zijn werk gaat voort. en het onmogelijke gebeurt!

De gemeente gesticht

Er is nog een derde element dat ons in Hand. 16 getoond wordt. Niet alleen lezen we daar dat de Geest het Woord soeverein naar Filippi bracht en dat dezelfde Geest het Evangelie daar vrucht deed dragen. We lezen ook, dat de vrucht van het Evangelie daar bewaard bleef.

Wat deden Paulus en de zijnen nadat Lydia en anderen tot geloof waren gekomen? Lydia werd gedoopt. De stokbewaarder werd eveneens gedoopt. Met allen die bij hun 'huis' behoorden. Het sacrament werd dus bediend. En verder werd het Woord gepreekt; er werd verder onderwijs gegeven. Paulus en Silas deden dat terstond in de nacht in het huis van de stokbewaarder. Lydia heeft na haar bekering Paulus gedwongen zijn intrek bij haar in huis te nemen en dat deed ze natuurlijk ook met de bedoeling dat ze door hem verder kon worden onderwezen. En dan lezen we in het laatste vers van Hand. 16 dat daar sprake is van de 'broeders'. Dat wijst er op dat er een gemeente in opkomst was. Ja, in Filippi ontstond een gemeente des Heeren.

Wat gebeurde er toen Paulus en Silas

na al die ervaringen aanstalten maakten om te vertrekken? Toen bleven Lukas en Timotheüs achter om de gemeente verder te leiden. Dat dit zo is wordt ons duidelijk als we erop letten dat Lukas eerst in de wij-vorm schreef (bijv. 16:11) en na het vertrek van Paulus en Silas uit Filippi in de zij-vorm (bijv. 17:1). Paulus ging wel weg, maar hij liet de gemeente niet onverzorgd achter. De vrucht moest bewaard blijven.

Zo is de band ontstaan tussen Paulus en de gemeente van de Filippenzen. Ten diepste was het een band in het Woord. Het begin lag daar waar het Woord begon vrucht te dragen en waar mensen gemeenschap met het Evangelie begonnen te krijgen. Daar zat het in. Niet in andere dingen. Niet in allerlei visites, die afgelegd werden of in allerlei sociale aangelegenheden. Vandaag onttaart zoveel pastoraat en zelfs ook heel wat prediking in een sociaal gedoe. De dienaren van het Woord moeten van alle markten thuis zijn om mensen bezig te houden en hun aandacht te boeien. Steeds weer moet er zo nodig met allerlei nieuwigheden worden geëxperimenteerd. Paulus was uit ander hout gesneden. Wat deed hij? Hij preekte het Woord. En dat Woord deed het. Toen werden harten geopend. Toen werden boze geesten uitgedreven. Toen werden afgoden vaarwel gezegd. Toen gebeurden er wonderen. God geve dat we dat vandaag weer mogen zien. Ook in onze gemeenten.

Een volgende keer willen we D.V. een begin maken met het lezen van de brief van Paulus aan de Filippenzen.

Den Butter.

Deputaten Geestelijke Verzorging Militairen

roep haar lezers op om aan één of meerdere personen wat te sturen, waarvan een stuk medeleven blijkt aan hen die zijn uitgezonden; het sturen van een kaart of brief naar een militair kost u maar 80 cent.

MILITAIREN IN HET BUITEN- LAND

In het buitenland tewerkgestelde militairen

Bram Bakker
kerkpredikant

nen de gereformeerde gezindte. Door middel van dit congres wil de jongerenorganisatie van de SGP organisaties uit de gereformeerde gezindte die zich bezighouden met de jeugd en het jeugdbeleid bij elkaar brengen. Dit congres zal gehouden worden in Christelijke Hogeschool De Driestar, Burg. Jamessingel 2 te Gouda. De aanvang is 10.15 uur.

De hoofdlezingen worden verzorgd door Drs. I.A. Kole en W. Budge, J.H. Mauritz, oud. W. Visser, J. Molenaar en G. van Brenk zullen tijdens workshops respectievelijk ingaan op de deelonderwerpen kerk, gezin, onderwijs en maatschappij.

De belangrijkste doelstellingen van het congres zijn:

- het bijeenbrengen van de diverse organisaties binnen de gereformeerde gezindte die zich met jeugd of jeugdbeleid bezighouden om, zo mogelijk, de onderlinge samenwerking te bevorderen en kennis en ervaring uit te wisselen;

- het formuleren van adviezen die kunnen leiden tot aanvullende beleidsvorming van de deelnemende organisaties met als doel de uitval van jongeren binnen de gereformeerde gezindte te beperken;

- bezinning over de mogelijkheden om jongeren een positieve stimulans te geven met betrekking tot hun taak in de samenleving als 'getuige' naar de geseculariseerde medeburger.

Met name bestuursleden van kerkelijke jeugdverenigingen (jeugd-)ouderlingen, medewerkers van maatschappelijke organisaties en docenten worden van harte uitgenodigd dit congres bij te wonen.

Nadere informatie is verkrijgbaar bij het SGP-partijbureau (Martien van der Zwan), Laan van Meerdervoort 165, 2517 AZ Den Haag, tel. 070-3456226/3468688.

Evangelie en Moslims

Voor mensen die contact hebben met Arabisch sprekenden of interesse hebben voor de Arabische wereld organiseert de stichting Evangelie & Moslims in het najaar een cursus **Arabische taal en cultuur**. De cursus wordt gehouden op het kantoor van Evangelie & Moslims te Amersfoort. Het gaat om vier zaterdagen: 20 sept., 4 en 18 oktober en 1 november van 10.00-13.30 uur. Kosten f 65,- inclu-

sief uitgebreide cursusmap. Het accent van de cursus ligt op het verwerven van kennis over de taal en de cultuur, niet het leren van de taal op zich.. Thema's die aan de orde komen: Arabische cultuur, intercultureel communiceren, kenmerken van het standaard Arabisch, dialecten, het Arabisch van de Koran en bijbelvertalingen, het karakter en de positie van Arabische kerken, evangelisatiematerialen, informatie over taalcursussen. Verder o.a.: het alfabet, eenvoudige begroetingen, christelijke liederen en een Djochaverhaal. Er kunnen maximaal 20 cursisten meedoen. Opgave en/of aanvragen van een folder met uitvoerige informatie bij Evangelie & Moslims: 033-6411949.

Uitzending bijzondere zendingsarbeiders

De kerkenraad van Amsterdam en deputaten voor de Buitenlandse Zending delen met vreugde mede dat het echtpaar Kees en Aletta Stout, leden van de kerk van Amsterdam, zullen worden uitgezonden voor zendingsarbeid in Ghana. Het echtpaar valt onder de regeling voor 'bijzondere zendingsarbeiders', vastgesteld door de G.S. Zierikzee (1995). Br. en zr. Stout gaan ondersteunend werk verrichten voor Wycliffe Bijbelvertalers. Enerzijds zal hun werk bestaan uit het exploiteren van het conferentiecentrum/gastenverblijf van het Ghana Institute of Linguistics, Literacy and Bible Translations, anderzijds uit het zetten/opmaken van materiaal voor lees- en schrijfonderwijs en gedeelten van de Bijbel. Zij zullen ook proberen kennis en vaardigheden op deze gebieden over te dragen aan de plaatselijke bevolking. Hun uitzending zal D.V. plaatsvinden op zondag 14 september tijdens een dienst die gehouden zal worden in het kerkgebouw van de kerk van Amsterdam, Diepenbrockstraat/hoek Herman Gorterstraat te Amsterdam.

Deze dienst begint om 19.00 uur.

Namens kerkenraad en deputaten,

*Ds. H. Last, secr. deputaten
Buitenlandse Zending.*

SGP-jongeren congres

SGP-jongeren organiseren congres over jeugdbeleid

Het LVSGS/SGP-jongeren organiseert op D.V. zaterdag 15 november 1997 een congres over het jeugdbeleid bin-

Boekbesprekingen

Ds. G.C. Vreugdenhil, **Abraham, vader en vriend**, 223 blz., f 24,50, Uitgeverij J.J. Groen en Zoon.

In 13 Bijbelstudies worden Genesis 12 tot en met 25:11 door de auteur op de hem eigen wijze behandeld. Abraham is de vader aller gelovigen en de vriend van God. Na ieder hoofdstuk is een aantal uitgebreide gespreksvragen opgenomen, wat het boek geschikt maakt voor gebruik op bijbelstudie-kringen. De geplaatste tussenkopjes maken dat het boek ook als dagboek gebruikt kan worden.

Dr. Norbert Pailer, **De oerknal**, Feiten en hypothesen over de oerknaltheorie, nummer 22 Amersfoortse studies, Uitgeverij J.J. Groen en Zoon, Bijbel en Wetenschap, tijdschrift van de Evangelische Hogeschool, 79 blz., f 14,95.

De theorie van de zogenaamde oerknal stelt dat het heelal miljarden jaren geleden ontstaan is door een enorme explosie van materie en energie uit een punt. Lang niet alle moderne wetenschappers gaan hier van uit. Deze

theorie staat op gespannen voet met Genesis 1. Na de meetresultaten van de Hubble-telescoop stapelen de onmogelijkheden en de vragen rondom de oerknal zich steeds meer op. Dit boekje toont aan hoe weinig we nog weten vanuit de sterrenkunde. De behoorlijk ingewikkelde stof is zeker aan te bevelen voor geïnteresseerden die op school of tijdens hun studie met deze zaken te maken krijgen.

Ds. H. van der Ham (red), **Sions heil en troost**. Overdenkingen van Christelijke Gereformeerde predikanten, 185 blz., f 39,90, Uitgeverij de Groot Goudriaan-Kampen.

Dit keurig uitgegeven en met zwart-wit foto's verluchte boek bevat tien Bijbelsbevindelijke preken van de predikanten: F.P.L.C. van Ling, Jac. Wisse, F. Lengkeek, H. Janssen, P.J.M. de Bruin, P. de Groot en R. Kok. Enkele biografische gegevens van de predikanten zijn opgenomen. Naast enkele foutjes constateerden wij een storende fout op blz. 114 waar "dief" i.p.v. "duif" staat. Op blz. 12 en 13 lezen wij dat docent Van Ling tot zijn studenten zei: "Bij het prediken hebben wij steeds twee zaken te

bedenken: Wij hebben een Toehoorder, behalve die wij zien, en Die zal van elk woord rekenschap vragen. In de tweede plaats: er is wellicht een medezondaar, die voor de laatste maal het Evangelie horen zal. De mens gaat naar zijn eeuwig huis. Wie dat bedenkt, kan niet luchthartig naar de kansel gaan. "Een goede zaak kennis te nemen van deze bundel teneinde ook van de prediking in het verleden te mogen leren voor het heden.

Actuele diaserie over **zending in Spanje en/of Cuba**. Wij komen gratis naar uw vereniging of school.

Bel naar:
Spaanse Evangelische Zending,
tel. 0184 - 611607, b.g.g. 0548 -
521998 of 055 - 3231623

- Wij verzorgen begravenissen in elke woonplaats op de Veluwe en in Flevoland
- Opbaring zowel thuis als in elk gewenst rouwcentrum
- Ongeacht bij welke begrafenis fonds men (eventueel) is aangesloten
- Dag en nacht bereikbaar
- Geen crematies

Begrafnisverzorging Vos

Het Drie 32
3888 KE Uddel
Tel. 0577 - 401689

Plaats uw

familieberichten

in Bewaar het Pand

**Bemiddeling
Kraam- en
Gezinszorg
Meijer (B.K.G.M.)**

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

**Bemiddeling Kraam-
en Gezinszorg Meijer**

Telefoon 0294-231145, mevr. J. Meijer.

GBS

**Bijbels in
Statenvertaling**

Bijbeluitgaven voor slechtzienden

De complete Bijbel in zes delen,
in zeer grote letter.

GLBOT Oude Testament in 4 delen f 155,-
GLBNT Nieuwe Testament in 2 delen f 60,-

**3 De stem des roependen
woestijn: Bereidt den weg
Heeren, maakt Zijn paden**

(letterbeeld op ware grootte)

De Bijbel in grote letter is ook verkrijgbaar
in de boekhandel.

Ook is een gesproken uitgave van de Bijbel
beschikbaar. Deze is uitsluitend via de
GBS te verkrijgen.

Gereformeerde Bijbelstichting

Postbus 168, 4140 AD Leerdam, tel.: (0345) 61 01 55

BKG

**Stichting Bureau Kraam- en
Gezinshulp**

Alle cursisten met zeer goede cijfers
geslaagd voor het rijkserkend
kraamdiploma!

Wilt u zulke kwaliteit en is er geen TV
in het gezin, vraag dan hulp bij de

BKG

0318 - 52 77 99

Graag vroegtijdig bellen!